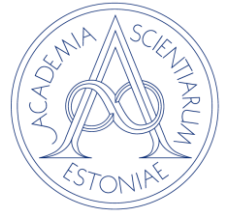


EESTI TEADUSTE AKADEEMIA KÜBERTURVALISUSE KOMISJON



Koosolek nr. 8

Tartus,

23. aprillil 2024

Koosolek kestab kl 10.30-14.00

Osalevad: komisjoni esimees akadeemik Dan Bogdanov, Jan Willemsen, Alo Einla, Arne Koitmäe, Kristjan Krips, Priit Vinkel, Ahto Truu, Liisa Past, Teet Raidma ja Ivo Kubjas.

Külalisena Indrek Leesi ja Kati Ambo-Vaher valimiskomisjonist.

Puuduvad Mihkel Solvak, akadeemik Tarmo Uustalu ja külalisliige Priit Parmakson RIAst.

PÄEVAKORD:

- 1) Mis teksil valimiste õiguse ja tehnoloogia alal? (kõik osalejad)
- 2) Eelinfo mai ja juuni tegevuskavast (Dan Bogdanov)
- 3) Ülevaade hoidlas olevast riskianalüüsist (Kristjan Krips)
- 4) Uute riskide ülevaade (kõik, kes on kodutöid teinud)
- 5) 2024-2025 komisjoni fookusteema arutelu

PROTOKOLL:

- 1) Komisjoni liikmed teavitavad teisi uudistest, mis võivad mõjutada komisjoni tööd.
 - a. Komisjoni esimees akadeemik Dan Bogdanov annab komisjoni liikmetele ülevaate lähituleviku plaanidest, 17. juunil on teaduste akadeemia juhatus, kus tuleb teha kokkuvõtte komisjoni 1. aasta tööst ja teha teatavaks järgmise aasta fookusteema.
 - b. Jõutakse konsensusele, et tööaasta kokkuvõttev konverents korraldatakse Tallinnas akadeemia majas 4.oktoobril, mil on ametis nii praegune president kui ka juhatus.

- c. Arne Koitmäe info kohaselt vaatas põhiseaduskomisjon läbi üle 200 ettepaneku, need grupeeriti ja seoti Riigikohtu lahenditega, mis käsitlesid obstruktsiooni, alles jäi 96 ettepanekut. On oodata, et 3. lugemine toimub maikuus. Jõustumine võiks toimuda seega alles paar nädalat enne valmiste algust, v.a selles osas, mis on määratud jõustumata hiljem (sh Smart-ID ja m-valimised).
 - d. Alo Einla mainib, et hetkel on nende töö seotud valimiste ettevalmistamisega. Uues seaduses on selgemalt selgitatud ja määratud RIA roll, välja on kirjutatud täpselt valmiste infosüsteemi osa. Mis puudutab m-valimisi, on ministri seisukoht endine, et RIA peaks sellega edasi tegelema ja olema valimisteestusele partneriks.
 - e. Teet Raidma räägib, et valimiskomisjonis on tulemas koosseisu muudatused vahetult enne EP valimisi. Valitakse terve uus koosseis, kuid võib juhtuda, et jäävad mitmed liikmed ka alles.
- 2) Komisjoni esimees akadeemik Dan Bogdanov annab ülevaate enda kui komisjoni esimehe antud lubadustest akadeemia juhatusesele.
- a. Mai ja juuni 2024 on komisjoni esimese tööaasta viimased töökuud. Juunikuus soovib akadeemik Bogdanov raporteerida TA juhtkonnale, et oleme täitnud esimese tööaasta plaanid ja oleme tootnud ühe ohuanalüüsi, mille anname ka üle Riigi valimisteestusele. RVT ei jõua EP valimiste ajal temaga tegeleda ning saaks hakata analüüsi hindamise ja avaldamise otsusega tegelema alles suve lõpus.
 - b. Peale suvepuhkust algab uus hooaeg. Akadeemik Bogdanovi soov on ohtude analüüs avaldada, sest see tõstab ühiskondliku arutelu kvaliteeti ning on hariv. Senistel istungitel oleme ohte vaadelnud üksikshaaval, nüüd peame vaatama suurt pilti ning leidma, millised ohud on puudu ja katmata. Sellega tegelema maikuu istungil
 - c. Juunikuus kinnitame avalikustamisele mineva analüüsi ja lepime kokku ka komisjoni koosseisu muudatustes. Mõned liikmed ei saa kasvanud koormuse või muutunud rolli tõttu jätkata. Arutame ka külalisliikmetega nende edasist rolli komisjonis
- 3) Kristjan Krips tegi ülevaate hoidlas olevast riskianalüüsist. Kristjan võttis kõik ohud, mis on läbi arutatud ja hoidlasse kantud ja jagas need nelja kategooriasse – e-, m-, paberhääletamise ohud ja üldohud, Iga kategooria all on ohud, mis sinna kõige paremini sobivad. Veel on ka istungitel läbi vaatamata ohte ning toimetamist vajavaid ohukirjeldusi. Enne avaldamist tuleb teha kvaliteedikontroll.
- a. Akadeemik Dan Bogdanov kordab üle, et eesmärk on iga rünnatava hääletusviisi jaoks kirja saada kõige tõsisemad ohud. Kui on veel ohte, mida pole märgatud või kirja pandud, palub Bogdanov seda teha kas saates listi kirja või lisada otse. Kui

avaldame ohuanalüüsi ja keegi tuleb ja ütleb, et mõni kõrge riskiga oht on märkamata jäänud, peame järgmisel aastal parandusi tegema. Samas võib loomulikult juhtuda, et komisjon ei pea mõnda ohtu tõsiseks, kuid mõni ühiskonna liige peab. Vajadusel peame olema valmis selgitama, miks me mõne ohu madalamaks hindasime. Pikemas perspektiivis peaks ohtude kataloog olema elav dokument, mida regulaarselt täiendatakse.

- b. Teet Raidma uurib, kas avaldamisele läheb kogu list või valitakse välja suurimad ohud?
 - c. Liisa Past soovib järgida maailmas levinud küberturbepraktikat (nt OWASP Top 10) ja avaldada nt 10 ohtu.
 - d. Teet Raidma nõustub, ent rõhutab, et välja ei tohiks midagi visata, arutada saab neid hiljem.
 - e. Priit Vinkel arvab, et äkki tuleks lahutada kaks erinevat protsessi—meie sisemine töö, et oleme laiapindne ja kattev ning kommunikatsioon väljapoole, mis ei saa olla edukas, kui peab kõike hõlmama. Teeme teadliku valiku ja kirjutame kõige tõsisemad ohud kenasti lahti. RVT-le ja RIA-le on ohtude hoidla pikaajaliseks töövahendiks.
 - f. Kati Ambo-Vaher soovib teha töö kõikide alade hindamisel lõpuni ja alles siis välja valida kõige suuremad ohud. Vaja on selgitada avalikkusele, miks me just need ohud välja toome. Sõnum peab olema selge.
 - g. Arutelu käigus jõutakse mõtteni avaldada nt viis tõsisemat m-valimiste ohtu ja viis muude valimisviiside ohtu.
 - h. Akadeemik Dan Bogdanov arvab, et komisjon peaks oma tähelepanu samadele teemadele koondama ka tuleval aastal. Saab selgeks, kas meil on akadeemiline huvi, mis on teaduste akadeemia komisjoni puhul normaalne või on tegu riigi kestliku toetamisega?
- 4) 4. Üheskoos läbi analüüsimate riskide ülevaade.
- a. Läbi arutatakse ja hinnata kaheksat ohtu.
- 5) Akadeemik Dan Bogdanov algatab arutelu komisjoni 2024-2025 aasta tööplaani üle.
- a. 2024. aasta juunis annab komisjon esmase ohtude analüüsi üle RVT-le, RIA-le ja VVK-le. Juunikuus toimub ka Akadeemia juhatuses istung, kus tuleb tööd üle anda ning esitada järgmise aasta plaan. Akadeemik Bogdanov on jõudmas veendumusele, et teeme ühe aasta veel valimisi. Siis saame tehtud tööd ka tutvustada ja tagasisidet koguda.
 - b. Jan Villemson esitas ettepaneku, et komisjon võiks tagasisidet koguda muuhulgas ka ärakuulamiste teel.
 - c. Tõstatati ka arutelu komisjoni tehtud töö populariseerimise pärast. Komisjoni esimees juhtis tähelepanu tõi, et Akadeemia

president Soomere muretseb väga ühiskonna teaduspõhisuse pärast. Seega meie töö peaks olema suunatud avalikkusele. Akadeemia aitab teha tegevusi nagu nt teadete laialisaatmine ja suhtlus meediaväljaannetega. Eelarvelisi vahendeid avaliku suhtluse toetamiseks (nn meediakorraldus) ette nähtud ei ole.

- d. Akadeemik Bogdanov teatas, et oktoobris korraldatakse taas ka komisjoni töö tutvustamiseks konverents. Akadeemia korraldab ja kutsub. Tekitame kommunikatsiooniplaani. Priit Vinkel soovib kokku panna kommunikatsiooni kava 2024/2025 töödeks, sh ohtude analüüsi avalikustamiseks. Vaja on head plaani, kuidas me oma leidudest räägime.
- e. Liisa Past soovib korraldada konverentsi nii, et selles oleks ka vähem akadeemilisi osi ja kõnetataks erinevaid sihtgrupe. Leiame ja kutsume üritusele ka väärivad diskussioonipartnerid, kindlasti peab kaasama ka poliitilisi arutelukaaslaseid.

Komisjoni esimees:

Dan Bogdanov

Protokollis:

Ülle Sirk